

Lag

om ändring av lagen om avbrytande av havandeskap

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om avbrytande av havandeskap (239/1970) 8 §, sådan den lyder i lag 586/2022,
ändras 1 §, 4 § 1 mom. och 5, 5 a, 6, 7 och 9 §,
av dem 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 730/2022, 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 564/1978 och 1085/1992, 5 a § sådan den lyder i lag 1085/1992, 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1085/1992 och 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 328/2001, samt
fogas till lagen en ny 10 a § som följer:

1 §

Havandeskap kan på begäran av den gravida avbrytas fram till utgången av den tolfte veckan av havandeskapet.

Havandeskap kan på begäran av den gravida avbrytas efter den tolfte veckan av havandeskapet, när havandeskapets fortskridande eller förlossningen på grund av sjukdom, kroppsskada eller svaghet hos den gravida skulle medföra fara för hennes liv eller hälsa.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan dessutom på begäran av den gravida bevilja tillstånd till avbrytande av havandeskap efter den tolfte veckan av havandeskapet, när

- 1) förlossningen och skötseln av barnet med beaktande av den gravidas och hennes familjs levnadsförhållanden samt övriga omständigheter skulle vara avsevärt betungande för henne,
- 2) hos barnets föräldrar eller någondera av dem sjukdom eller någon annan därmed jämförbar orsak allvarligt begränsar deras förmåga att sköta barnet,
- 3) den gravida har blivit gravid under förhållanden som avses i 17 kap. 22 § eller 20 kap. 1, 2, 5, 12, 13 eller 16 § i strafflagen (39/1889),
- 4) det finns skäl att förmoda att barnet skulle komma att vara behäftat med eller senare komma att få en svår sjukdom eller kroppsskada,
- 5) den gravida vid den tidpunkt då hon blivit gravid fyllt fyrtio år eller när den gravida redan fött fyra barn, eller
- 6) den gravida vid den tidpunkt då hon blivit gravid inte fyllt sjutton år.

Om avbrytande av havandeskap söks med stöd av en grund som nämns i 3 mom. 1—5 punkten, ska det i ansökan dessutom anges och motiveras varför havandeskapet har upptäckts sent eller varför avbrytandet av havandeskapet har fördröjts.

4 §

Innan havandeskap avbryts i enlighet med denna lag ska den som begär abort underrättas om vad aborten innebär och vilka verkningar den har. Den som begär eller överväger abort samt den andra föräldern har rätt att få behövligt psykosocialt stöd.

5 §

Havandeskap ska avbrytas i ett så tidigt skede som möjligt.

I ett fall som avses i 1 § 2 mom. är en förutsättning för avbrytande av havandeskapet ett bifallande beslut av två läkare.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan i ett fall som avses i 1 § 3 mom. bevilja tillstånd till avbrytande av havandeskapet fram till utgången av den tjugonde veckan av havandeskapet.

Närmare bestämmelser om ansökan om avbrytande av havandeskap, om de handlingar som ska fogas till ansökan och om ansökningsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 a §

Trots vad som föreskrivs i 1 och 5 § kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ge tillstånd till avbrytande av havandeskap, om hos fostret genom fostervattens- eller ultraljudsundersökning, serologiska undersökningar eller någon annan motsvarande tillförlitlig undersökning konstaterats en svår sjukdom eller kroppsskada, dock inte efter den tjugofjärde veckan av havandeskapet.

6 §

Ett sådant tillståndsbeslut av två läkare som avses i 5 § 2 mom. innehåller ett separat och i detalj motiverat skriftligt utlåtande av vardera läkaren. Av läkarna ska den ena vara en läkare som ger utlåtande om avbrytande av havandeskap (*läkare med behörighet att ge utlåtande*) och den andra den läkare som utför ingreppet (*ingreppsläkare*). Läkare med behörighet att ge utlåtande och ingreppsläkare har inte rätt att utan grund vägra ta upp en begäran om avbrytande av havandeskap till prövning.

Om ett beslut av två läkare är negativt, kan tillstånd till avbrytande av havandeskapet sökas hos Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

7 §

Innan beslut om avbrytande av havandeskap fattas ska vid sådant avbrytande av havandeskap som avses i 1 § 2 och 3 mom. samt i 5 a §, om det anses finnas skäl till det, det väntade barnets far ges tillfälle att framföra sin uppfattning i saken.

Innan beslut som grundar sig på 1 § 3 mom. 1 punkten fattas ska, när det anses finnas skäl till det, utredning om den gravida och hennes familjs levnads- och övriga förhållanden begäras hos en social myndighet eller hos en barnmorska, sjukskötare eller motsvarande person.

Om den gravida har fått specialvård med anledning av en svår sjukdom, ska läkaren med behörighet att ge utlåtande innan beslutet fattas såvitt möjligt inhämta uppgifter om den gravidas hälsotillstånd av den läkare som vårdat henne på grund av sjukdomen.

9 §

Om ett havandeskap ska avbrytas på grund av skäl som avses i 1 § 2 mom. och prövning av förutsättningarna för ingreppet på det sätt som anges i 5 och 6 § inte kan ske utan att den gravidas liv eller hälsa, på grund av det uppkomna dröjsmålet eller av någon annan orsak, allvarligt skulle äventyras, får havandeskapet avbrytas av en legitimerad läkare utan iakttagande av de sistnämnda bestämmelserna.

10 a §

Beslut i ärenden som hör till nämnden för abort- och steriliseringsärenden kan fattas vid ett ordinarie sammanträde eller vid ett sammanträde som helt eller delvis äger rum i en elektronisk miljö (*elektroniskt sammanträde*).

Denna lag träder i kraft den 1 september 2023.

Ansökningar som är anhängiga vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården vid denna lags ikraftträdande behandlas i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om tillstånd till avbrytande av havandeskapet emellertid har sökts hos Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården med stöd av den 1 § 5 punkt som gällde vid denna lags ikraftträdande och havandeskapet inte har överskridit havandeskapets tolfte vecka, förfaller ansökan och bestämmelserna i denna lag tillämpas. Om det i en sådan situation till följd av att gränsen på tolv havandeskapsveckor är nära förestående är känt eller kan antas att havandeskapet i praktiken inte hinner avbrytas i enlighet med 1 § 1 mom. i denna lag, kan verket dock fortsätta behandlingen av ansökan och bevilja tillstånd till avbrytande av havandeskapet i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om tillstånd till avbrytande av havandeskapet har sökts vid denna lags ikraftträdande genom ett förfarande enligt den 6 § 1 mom. 1 punkt som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, ska inte förfarandet enligt den 6 § 2 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag fortsätta, och havandeskapet kan avbrytas enligt 1 § 1 mom. i denna lag. Har dock ansökan om avbrytande av havandeskapet gjorts med stöd av den 1 § 1 punkt som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och har havandeskapet överskridit havandeskapets tolfte vecka, ska förfarandet enligt den 6 § 2 mom. som gällde vid ikraftträdandet genomföras och beslut fattas i saken i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om tillstånd till avbrytande av havandeskapet har sökts vid denna lags ikraftträdande genom ett förfarande enligt den 6 § 1 mom. 2 punkt som gällde vid denna lags ikraftträdande, ska läkaren inte fatta ett sådant beslut som avses i den punkten, utan havandeskapet kan avbrytas enligt 1 § 1 mom. i denna lag.

Helsingfors den 20 december 2022

Republikens President

Sauli Niinistö

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru